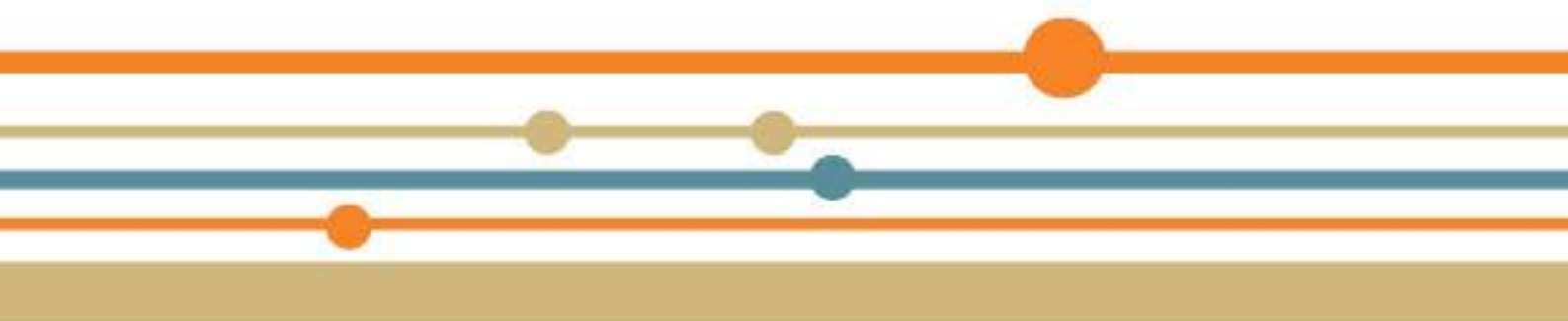

Almegas Tjänsteindikator Kvartal 1 2020
Svag konjunktur inför utbrottet

AlmeGas tjänsteindikator är en kvartalsbaserad konjunkturindikator som belyser den sammantagna utvecklingen i den privata tjänstesektorn. Tjänsteindikatorn har ett högt prognosvärde i närtid för utvecklingen av produktion, priser och sysselsättning inom tjänstesektorn. Den ligger cirka två månader före publiceringen av det faktiska utfallet för tjänsteproduktionen enligt SCB. Tjänsteindikatorn är en snabb och tillförlitlig spegel av konjunkturutvecklingen i branscher som tillsammans svarar för 52 procent av Sveriges BNP och 47 procent av sysselsättningen.

Insamlingen av underlag för denna upplaga av tjänsteindikatorn avslutades den 13 mars 2020.

För ytterligare upplysningar om Tjänsteindikatorn kontakta:

Patrick Joyce
Chefekonom Almega
Tel. 08-762 69 67, patrick.joyce@almega.se

Oscar Scheja
Ekonom Almega
Tel. 08-762 70 41, oscar.scheja@almega.se

Almega är de svenska tjänsteföretagarnas arbetsgivar- och intresseorganisation. Almega har cirka 11 000 medlemsföretag i åtta förbund, som tillsammans representerar ett 60-tal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen har sammanlagt drygt 550 000 anställda. Förbunden arbetar med de frågor som rör respektive bransch. Arbetsgivarförbunden bildar tillsammans Almega och ingår i Svenskt Näringsliv.

• Almega Tjänsteförbunden	• Innovationsföretagen
• Almega Tjänsteföretagen	• Medieföretagen
• Kompetensföretagen	• Vårdföretagarna
• IT&Telekomföretagen	• Tågföretagen

Innehåll

1	Sammanfattning.....	6
2	Produktionstakten försvagas ytterligare.....	10
	2.1 Tjänsteindikatorn och tjänsteproduktionen.....	10
3	Jobbtillväxten i tjänstesektorn bromsar in	22
4	Priserna på tjänster ökar långsammare	29
	4.1 Prisindikatorn och försäljningspriserna	29

Om tjänsteindikatorn

Almegas *tjänsteindikator* har tagits fram av Almega från och med år 2001 för att ge en indikation om vart konjunkturen i den privata tjänstesektorn är på väg på kort sikt.¹ Indikatorn ger information för att tidigt kunna förutspå vändpunkter i konjunkturen, inom både tjänstesektorn och Sveriges ekonomi, eftersom den privata tjänstesektorn svarar för 52 procent av Sveriges BNP.

Almegas tjänsteindikator täcker in cirka 90 procent av den privata tjänstesektorns förädlingsvärde och drygt 80 procent av dess sysselsättning.² Indikatorn bygger på en skattning av sambandet mellan tjänsteföretagens svar i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och utfallet för produktionstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Skattningen utgår från sambandet mellan bland annat företagens förväntningar om det kommande kvartalets efterfråge- och produktionsutveckling och den faktiska utvecklingen av tjänsteproduktionen per kvartal enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) tjänsteproduktionsindex.

Tjänsteindikatorn är beräknad i indexform där värdet 100 anger genomsnittet för den period som den bygger på (skattningen är gjord på data från och med år 2005). Indexvärden över 100 anger en högre tillväxt än det historiska genomsnittet och index under 100 på det motsatta. Indikatorn anger också om tillväxten kan förväntas öka, vara oförändrad eller minska under det närmaste kvartalet. Indikatorn är ledande och ligger två till tre månader före publiceringen av det faktiska utfallet från SCB.

Almegas *arbetsmarknadsindikator* bygger på ett skattat samband mellan svar från tjänsteföretagen i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och den privata tjänstesektorns sysselsättningsförändring enligt SCB:s kortperiodiska sysselsättningsstatistik. Arbetsmarknadsindikatorn bygger dessutom på uppgifter om vakansgraden i tjänstesektorn, som hämtas från SCB och uppdateras kvartalsvis. Indexvärdet 100 anger det historiska genomsnittet för indikatorn baserat på det skattade sambandet från och med år 2005.

Prisindikatorn bygger på ett skattat samband mellan svar från tjänsteföretagen i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och förändringen av försäljningspriserna i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s tjänsteprisindex. Värdet 100 anger den genomsnittliga prisökningstakten sedan 2006.

¹ Almegas tjänsteindikator togs fram 2001 av Owe Danemar, Almegas dåvarande chefekonom.

² De tjänstebranscher som saknas i KI-barometern är utbildning, hälso- och sjukvård, kultur, nöje och fritid samt samhälls- och hushållsnära tjänster inom näringslivet.

Uppdatering av indikatorerna

För att tjänsteindikatorn ska kunna ge en så bra och träffsäker vägledning som möjligt har Almega inför det första kvartalet 2020 uppdaterat skattningarna för tjänste- respektive arbetsmarknadsindikatorn samt tagit fram en ny indikator för försäljningsprisernas utveckling.

Från och med första kvartalet 2020 bygger dessa indikatorer på nya skattningar av sambandet mellan tjänsteföretagens svar i Konjunkturinstitutets barometer i förhållande till utfall enligt SCB:s statistik vad gäller produktion, sysselsättning och försäljningspriser i den privata tjänstesektorn.

Förändringen av arbetsmarknadsindikatorn jämförs från och med denna indikator med förändringen av antalet anställda i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s kortperiodiska sysselsättningsstatistik (KS). Detta är en lämpligare referensstatistik främst eftersom KS mäter antal anställda, vilket även är vad Konjunkturinstitutet efterfrågar i konjunkturbarometern.

1 Sammanfattning

Tjänsteproduktionen bromsar in ytterligare

Almegas första tjänsteindikator för 2020 pekar på att konjunkturen i den privata tjänstesektorn fortsätter nedåt. Indikatorn har fallit fyra kvartal i rad och ligger det första kvartalet 2020 klart under 100 vilket indikerar ett svagt konjunkturläge. Den faktiska tillväxttakten i tjänstesektorn växlade ner under 2019 och tillväxten stannade på svaga 0,9 procent. Man får gå tillbaka till mitten av 2013 för att hitta en lika svag konjunktur i tjänstesektorn.

Den låga tillväxten i tjänstesektorn beror framförallt på att de tungt vägande företagstjänsterna fortsätter att utvecklas svagt. Företagstjänsterna är nära kopplade till industrin och har påverkats negativt av den fallande industrikonjunkturen.

Produktionen av företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik backade med 2,7 procent det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018. Produktionen av företagstjänster inom bemanning, fastighetsservice, resetjänster föll med 2,4 procent under samma period.

Även inom informations- och kommunikationsbranschen - som växte mycket starkt under 2018 och början av 2019 - föll produktionen med 1,5 procent det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018. Även inom partihandeln – som har kopplingar till industrin minskade produktionen med 0,2 procent under samma period.

Att tillväxten inom den privata tjänstesektorn totalt inte faller mer beror på att en del branscher som säljer till hushåll som kultur, nöje och fritid samt detaljhandeln hade en positiv tillväxt under slutet av 2019.

I början av 2020 fanns det vissa svaga tecken på en vändpunkt i industrikonjunkturen som skulle kunna dämpa nedgången i tjänstesektorn på sikt, bland annat steg Konjunkturinstitutets månadsbarometer för industrin. Den fortsatta spridningen av Coronaviruset innebär med all säkerhet att den vändpunkten skjuts på framtiden samtidigt som andra konsumentinriktade tjänstebanscher som resor och hotell- och restauranger kommer att drabbas mycket negativt.

Allt färre nya tjänstejobb skapas

Nya jobb skapas fortfarande i den privata tjänstesektorn men inte i samma utsträckning som under 2018. Det fjärde kvartalet 2019 växte sysselsättningen i tjänstesektorn med 0,5 procent jämfört med samma kvartal 2018. Detta var en lägre sysselsättningstillväxt än under den förra lågkonjunkturen 2012–2013. Inbromsningen i den privata

tjänstesektorn betyder mycket för skapandet av nya jobb i hela ekonomin. Sex av sju nya jobb i näringslivet de senaste åren har tillkommit i den privata tjänstesektorn. Bristen på efterfrågan var det fjärde kvartalet 2019 ett betydligt större problem för tjänsteföretagen än bristen på arbetskraft även om vissa branscher som data-, juridik- och ekonomikonsulter fortfarande hade betydande brist på kompetens.

Andelen tjänsteföretag som planerade att nyanställa minskade under 2019 men läget stabiliserades runt årsskiftet. Den fortsatta Coronaspridningen ökar kraftigt risken för att en större andel tjänsteföretag kommer att tvingas minska sin personal framöver.

Långsammare prisökning på tjänster

Almegas prisindikator över företagens försäljningspriser för det första kvartalet 2020 tyder på att tjänsteföretagens försäljningspriser kan väntas öka långsammare under det första kvartalet 2020 jämfört med kvartalet innan.

Tjänsteföretagens försäljningspriser ökade med 2,3 procent, mätt i årstakt, det fjärde kvartalet 2019 enligt SCB:s tjänsteprisindex (TPI). Det var en viss inbromsning jämfört med en ökning på 2,5 procent under det tredje kvartalet. Utbredningen av Coronaviruset och inte minst det kraftiga fallet i oljepriset i början av mars som ägt rum efter att data samlades in till prisindikatorn talar för att priserna på tjänster under början av året kommer att öka långsammare än vad indikatorn visar.

Svag konjunktur redan före Coronautbrottet

Arbetet med denna tjänsteindikator avslutades den 13 mars 2020. Då saknades i princip data över de ekonomiska konsekvenserna utanför Kina av spridningen av Coronaviruset. De senaste underlagen för tjänsteindikatorn – Konjunkturinstitutets barometerdata från den 27 februari och de inköpschefsindex PMI för industrin och tjänstesektorn som kom den 2 och 4 mars speglade läget i företag och hushåll i början av februari innan den internationella smittspridningen började på allvar.

Tjänsteindikatorn visar dock att konjunkturen i stora delar av tjänstesektorn var svag och produktion och sysselsättning var vikande redan innan effekterna av Coronaspridningen hade visat sig.

Ännu så länge saknas dock hårda data över de ekonomiska konsekvenserna av Coronavirusets utbredning i Kina. I Kina har dock effekterna varit drastiska. Inköpschefsindex för industrin (PMI) i Kina föll från 50 i januari till rekordlåga 35,7 i februari, vilket är lägre än under finanskrisen, och väntas falla ytterligare i mars. Inköpschefsindex och vissa barometerdata för januari och februari visar att Coronaviruset påverkat industrin i Japan och Sydkorea negativt. I Euroområdet och

USA syntes dock ännu inga negativa effekter på industriproduktionen eller inköpschefsindex i januari och februari.

Skadan av Coronautbrottet för den svenska tjänstesektorn kommer från två håll:

Det *första* är att utbrottet leder till en förlängd internationell lågkonjunktur. Den 3 mars sänkte OECD sänkte sin prognos för den globala ekonomiska tillväxten 2020 med 0,5 procentenheter på grund av Coronaviruset. Detta var dock innan smittspridningen på allvar nått Europa och USA. Ytterligare nedrevideringar är mycket sannolika. De tyska industriarbetsgivarna BDI varnade den 5 mars för att Coronautbrottet kommer att kasta ner den tyska industrin i en långvarig recession. Det är mycket dåliga nyheter för den svenska exportindustrin och de tjänsteföretag som säljer företagstjänster.

Det *andra* är att smittspridningen allvarligt stör tjänsteverksamheter i Sverige som kräver att människor har fysisk kontakt med varandra som besöksnäringen, konferenser och även detaljhandeln.

Sedan början av mars finns tydliga tecken på att Coronaspidningen börjat skada det svenska näringslivet. I en enkät bland 850 medlemsföretag inom Svenskt Näringsliv som besvarades den 10 mars svarade en fjärdedel av företagen att Coronaspidningen orsakat störningar i leveranser och lett till minskad försäljning. En fjärdedel av företagen bedömde att det fanns stor risk för personalneddragningar om smittspridningen förvärras de närmaste månaderna.³

Kontakter med medlemsföretag i Almega under första halvan av mars visar att Coronaviruset även har börjat skada tjänsteföretagen.⁴ Reseföretag och arrangörer av möten och konferenser har mött en kraftigt minskad efterfrågan. Bemanningsföretag har drabbats av stora störningar i sin verksamhet när konsulter blivit hemskickade och satts i karantän. Flera bemanningsföretag har också redan nu sett minskad försäljning och överväger personalneddragningar. Även serviceföretag har fått störningar i sin verksamhet när personal inte släpps in hos kunder på grund av oro för smitta. Även tekniska konsultföretag har vittnat om att Coronaviruset orsakat störningar i verksamheten. Sannolikt kommer de negativa effekterna att både växa och spridas till fler branscher de närmaste veckorna.

De ekonomiska följderna av Coronaviruset kommer att framgå tydligare under den närmaste månaden. Den 26 mars kommer till exempel nästa barometer från

³ https://www.svensktnaringsliv.se/om_oss/laget-i-foretagen-och-coronakrisen_771068.html

⁴ Från början av mars fram till den 13 mars.

Konjunkturinstitutet som bygger på svar från näringsliv och hushåll under början av mars. Almega avser att återkomma med en uppdaterad bild av det ekonomiska läget i tjänstesektorn under april.

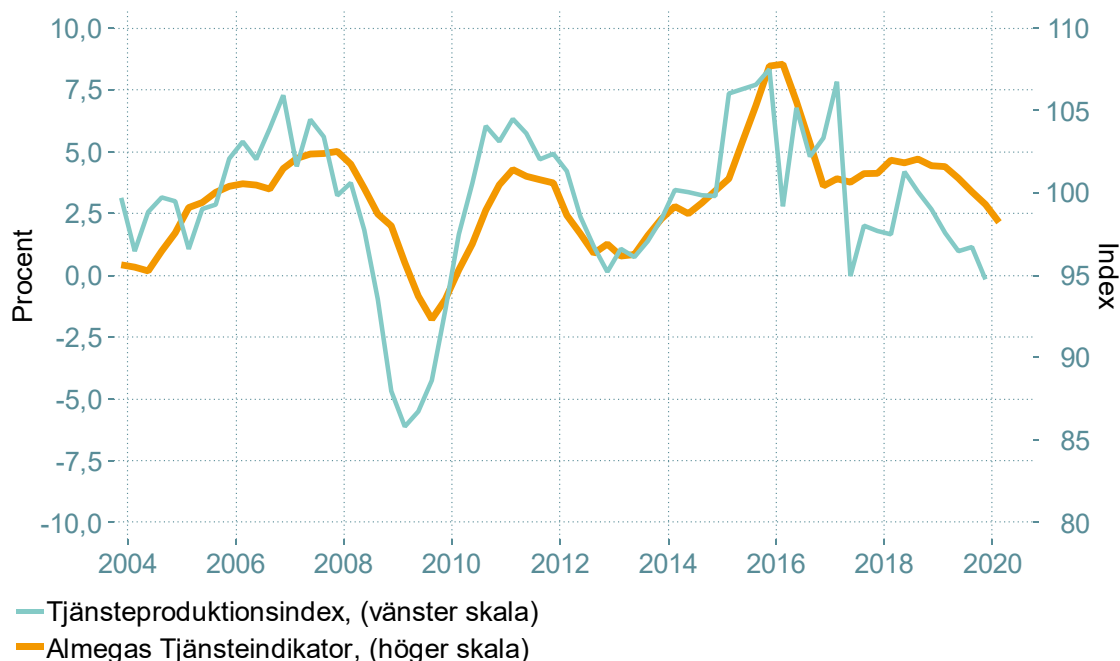
2 Produktionstakten försvagas ytterligare

2.1 Tjänsteindikatorn och tjänsteproduktionen

Almegas tjänsteindikator för första kvartalet 2020 pekar på att konjunkturen kan väntas bromsa in ytterligare i den privata tjänstesektorn, från ett redan svagt läge. Indexvärdet ligger nu klart under 100, vilket innebär en långsammare tillväxt än det historiska genomsnittet. Man får gå tillbaka till mitten av 2013 för att hitta en lika svag konjunktur i den privata tjänstesektorn, se diagram 1.

Den faktiska tillväxttakten i den privata tjänstesektorn växlade ned fjärde kvartalet 2019. Produktionen i tjänstesektorn var det fjärde kvartalet 0,2 procent lägre än motsvarande kvartal 2018 enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Totalt sett under 2019 stannade tillväxten på svaga 0,9 procent. Det kan jämföras med den genomsnittliga årliga tillväxten i tjänstesektorn sedan 2001 på 2,7 procent. Bakom nedväxlingen i produktionstakten 2019 låg främst klart försämrad tillväxt bland företagstjänsterna inom information och kommunikation samt juridik, ekonomi, vetenskap och teknik.

Diagram 1: Almegas tjänsteindikator för produktionstillväxten i privat tjänstesektor

Källa: Almega, Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), SCB, Macrobond.

Anm.: SCB började under 2017 att räkna Ericsson AB som tjänsteföretag i stället för industriföretag, och inkluderar företaget i tjänsteproduktionsindex från och med år 2015. Därmed har det uppstått ett tidsseriebrott mellan år 2014 och 2015 och nivån på tjänsteproduktionsindex har lyfts kraftigt. Se vidare Almegas tjänsteindikator, september 2017.

Under den senaste tiden har det dock kommit vissa positiva signaler om ekonomin. Storbritannien lämnade EU på ett relativt ordnat sätt den 31 januari. Handelskonflikten mellan USA och Kina trappades ned genom det så kallade "Fas ett"-avtalet i januari. Det kom även något ljusare signaler från tillverkningsindustrin. Inköpschefsindex PMI för industrin vände upp från 47,7 i december till 53,2 i februari. Även inköpschefsindex för tjänster, PMI-S har ökat de senaste månaderna, från 49,5 i december till 56,7 i februari.⁵

Almegas tjänsteindikator, som baseras på tjänsteföretagens svar i Konjunkturbarometern, tyder dock på att botten i tjänstekonjunkturen ännu inte är nådd. Som tidigare påpekats bygger denna bedömning på data som samlats in innan effekterna av spridningen av Coronaviruset blev tydligare (se sammanfattningen på sidan 6 och framåt).

Branscher som främst säljer till företag

Den låga tillväxten i tjänstesektorn beror framförallt på att de tungt vägande företagstjänsterna fortsätter att utvecklas svagt.⁶

Produktionen av företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik föll det fjärde kvartalet 2019. Det var det tredje kvartalet i rad med negativ tillväxt, mätt i årstakt. Produktionen backade med 2,7 procent under det fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal 2018. Produktionen av företagstjänster inom bemanning, fastighetsservice, resetjänster föll med 2,4 procent det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018.

Produktionen inom informations- och kommunikationsbranschen föll med 1,5 procent det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018. Under helåret 2019 växte branschen med 2,3 procent jämfört med 10 procent 2018.

Även tillväxten inom partihandeln har bromsat in i takt med den allmänna konjunkturavmattningen. Det fjärde kvartalet 2019 minskade produktionen med 0,2 procent jämfört med samma kvartal 2018.

Branscher som främst säljer till hushåll

Detaljhandeln har dock återhämtat sig under 2019 och hade en högre tillväxt än 2018. Under det fjärde kvartalet 2019 ökade produktionen i detaljhandeln med 1,5 procent jämfört med samma kvartal 2018.

⁵ PMI, februari 2020, Swedbank och Silf.

⁶ Till företagstjänster räknar Almegas datakonsulter och telekombolag (SNI 61–63), bolag inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik (SNI 69–75) samt bemanningsföretag, resetjänster med mera (SNI 77–82).

Den bästa utvecklingen bland tjänstebranscherna fanns i motorhandeln och fastighetsbranschen.

Motorhandeln växte med ovanligt starka 10,5 procent under fjärde kvartalet, till följd av många bilinköp innan förändringar i bilskattesystemet Bonus Malus trädde i kraft den 1 januari 2020.

Fastighetsbranschen har gått emot konjunkturavmattningen i ekonomin och uppvisar en starkare tillväxt under 2019 än under 2018. Det fjärde kvartalet ökade produktionen med 1,9 procent jämfört med samma kvartal 2018.

Inom kultur, nöje och fritid ökade produktionen med 2,0 procent under det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018.

Tabell 1: Produktionstillväxt i den privata tjänstesektorn

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år, fasta priser, kalenderkorrigerat

4e kvartalet 2019		Vikt	
-0,2 procent		100	Tjänstenärings exkl. kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.
2019 kv 4 /2018 kv 4	Bidrag		Varav:
10,5%	0,4%	3,4	Motorhandel
-0,2%	0,0%	12	Parti - och provisionshandel utom med motorfordon
1,5%	0,1%	7,4	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
-2,2%	-0,2%	8,7	Transport- och magasineringsföretag
-0,6%	0,0%	3,8	Hotell och restauranger
-1,5%	-0,2%	15	Informations- och kommunikationsföretag
1,9%	0,3%	18	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
-2,7%	-0,4%	13	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
-2,4%	-0,2%	8	Företag inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster m.m.
7,4%	0,2%	2,1	Utbildningsväsendet
0,4%	0,0%	5,7	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
2,0%	0,1%	3,2	Kultur, nöje och fritid

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Branscher som främst säljer till offentliga sektorn

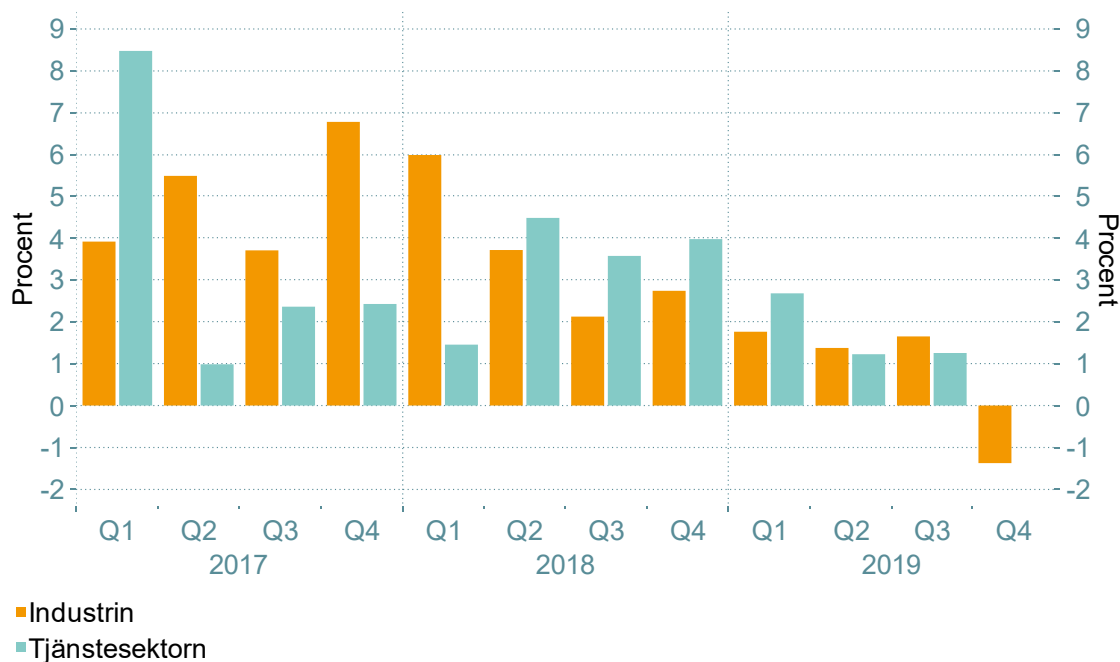
Inom utbildning ökade produktionen med 7,4 procent under det fjärde kvartalet 2019 jämfört med samma kvartal 2018. Tillväxten i privat vård stod däremot i stort sett still fjärde kvartalet.

Samtliga branschers tillväxttakt och bidrag till den samlade produktionen i den privata tjänstesektorn redovisas i tabell 1.

En viktig förklaring till den försämrade tjänstekonjunkturen är världshandelns drastiska försvagning sedan 2018. I slutet av 2019 bedömde Världshandelsorganisationen WTO att världshandeln skulle växa med svaga 1,2 procent under 2019, en minskning från 3,0 procent 2018 och 4,6 procent 2017. Data från Nederländska CPB indikerar dock att tillväxten i världshandeln vände upp något i november och december 2019.⁷ Ännu saknas data om hur världshandeln påverkats av Coronaviruset.

Diagram 2: Nedväxling både i industri- och tjänstekonjunkturen

Förändring jämfört med samma period föregående år, fasta priser, kalenderkorrigerat

Källa: SCB Produktionsvärdeindex, Macrobond.

En försvagad världshandel påverkar tjänstesektorn delvis genom minskad direkt export från tjänstesektorn och delvis genom färre insatsleveranser till svensk exportindustri. Totalt sett står tjänster för 58 procent av Sveriges exporterade förädlingsvärde. Då

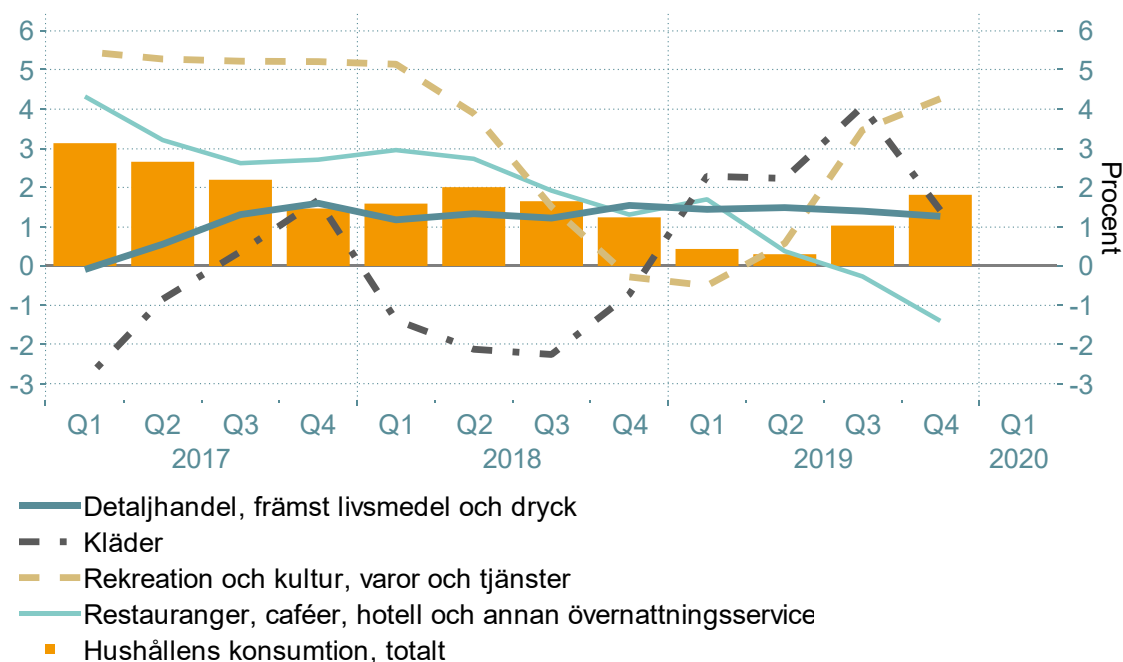
⁷ CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. <https://www.cpb.nl/en/worldtrademonitor>

räknas både tjänster som exporteras direkt och tjänster som ingår i exportvaror.⁸ Det stora och ökande samspelet mellan industrin och tjänstesektorn gör att konjunkturen i båda sektorerna följs åt i relativt stor utsträckning, se diagram 2.⁹

Den del av den privata tjänstesektor som främst riktar sig till inhemsk konsumtion har också mött en bistrare konjunktur då ökningen av hushållens konsumtion började avta tydligt under loppet av 2018, men under andra halvan av 2019 ökade hushållens konsumtionen snabbare igen, se diagram 3. Detta innebar en högre efterfrågan för några konsumentnära branscher såsom kultur, rekreation och nöje. Hushållen har blivit något mer optimistiska om sin egen ekonomi det senaste kvartalet däremot är de fortsatt pessimistiska om den svenska ekonomin, enligt Konjunkturinstitutets barometer för februari. Den är mycket sannolikt att hushållens oro kommer att öka framöver på grund av effekterna av Coronaviruset.

Diagram 3: Hushållens konsumtionstillväxt och några delbranscher

Fasta priser, procentuell förändring mot föregående år, tre kvartals glidande medelvärde

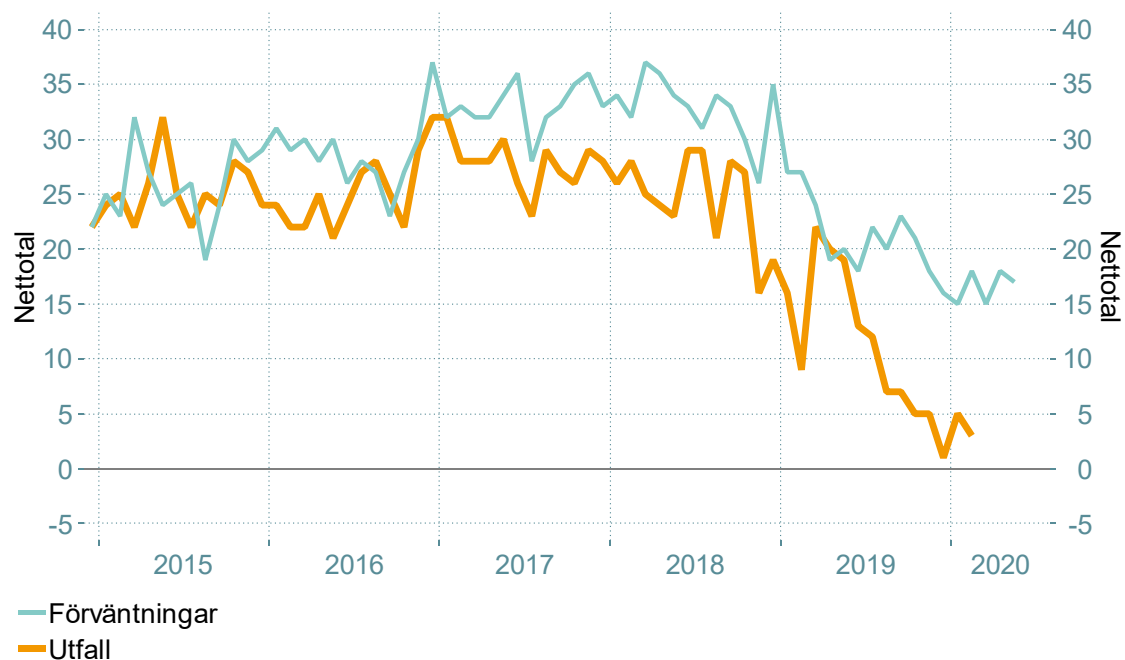
Källa: SCB (månadsindikator över hushållskonsumtionen), Macrobond.

⁸ Sveriges exportsektor växer, Teknikföretagen, april 2019

⁹ Notera att tjänsteproduktionen växte med strax 0,9 procent fjärde kvartalet 2019 enligt PVI, men enligt Tjänsteproduktionsindex var tillväxten 0,6 procent. Tjänsteproduktionen i PVI följer utvecklingen i Tjänsteproduktionsindex relativt nära, men vissa differenser förekommer.

Efterfrågan på privata tjänster fortsätter att vara svagt enligt Konjunkturbarometern för februari. Nettotalet ligger strax över 0 vilket betyder i stort sett oförändrad efterfrågan. Senast efterfrågan var så dämpad i tjänstesektorn var 2013. Företagen är dock fortfarande mer optimistiska i sina förväntningar om framtida efterfrågan. Under 2019 föll dock efterfrågan i tjänstesektorn mer än vad företagen förväntade sig, se diagram 4. Brist på efterfrågan är nu det största hindret för 34 procent av tjänsteföretagen, jämfört med 19 procent för ett år sedan, se vidare avsnittet om arbetsmarknaden.

Diagram 4. Tjänsteföretagen för optimistiska i synen på efterfrågan
Säsongrensade netttotal

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), Macrobond

Utvecklingen inom företagstjänster

Den svagare världshandeln är en betydande orsak till den dämpade tillväxten bland flera företagstjänster.¹⁰ Dessa typer av tjänster står för omkring en fjärdedel av svensk export, direkt genom att företagen i branschen exporterar till slutkunder på världsmarknaden och indirekt genom att ingå i industrins exportvaror.¹¹

Tillväxttakten för företagstjänsterna inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik bromsade in väsentligt under fjolåret och totalt sett föll produktionen med 0,9 procent, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Tillväxten 2018 var i genomsnitt 4,1 procent.

¹⁰ Till företagstjänster räknar Almega datakonsulter och telekombolag (SNI 61–63), bolag inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik (SNI 69–75) samt bemanningsföretag, resetjänster m.m. (SNI 77–82).

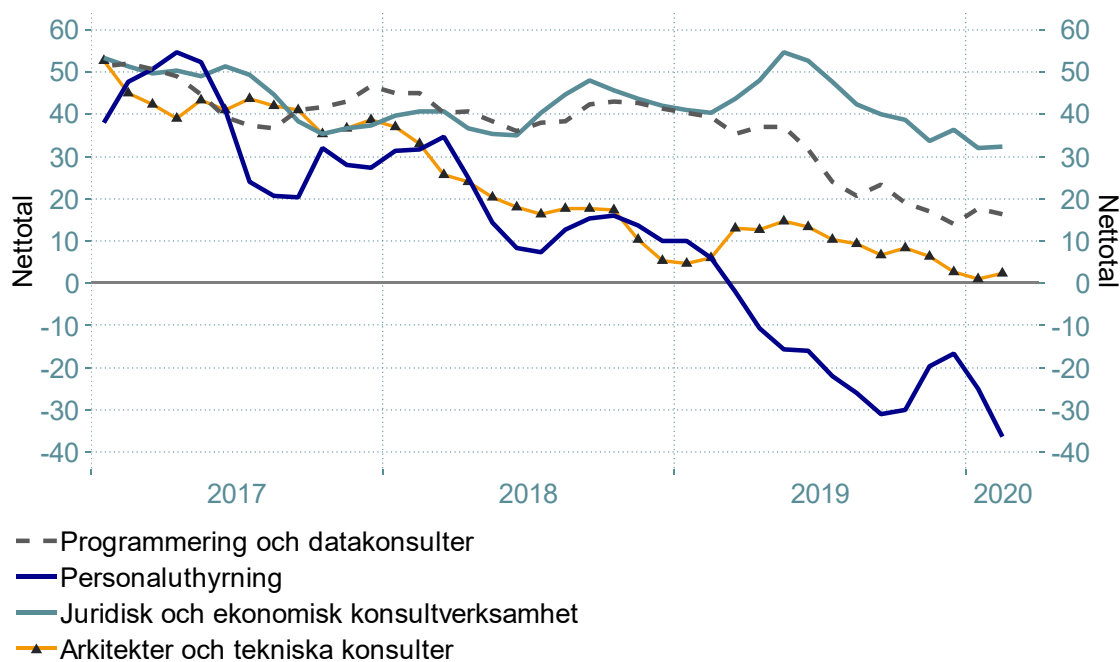
¹¹ Sveriges exportsektor växer, Teknikföretagen, april 2019

Efterfrågan på juridisk och ekonomisk konsultverksamhet har minskat från toppen med netttotal över 50 under första halvåret 2019 men ligger fortsatt på en hygglig nivå i februari med netttotal drygt 30, se diagram 5. Arkitekter och teknikkonsulter möter ett mer dämpat efterfrågeläge. Främst är det avmattningen i bostadsbyggande som påverkar branschen negativt, anläggningsbyggandet utvecklas bättre. Under hösten ledde också den avtagande ordervolymen hos tillverkningsindustrin, till följd av svagare omvärldskonjunktur, att delbranschen industrikonsulter bromsade in.¹²

Efterfrågan för personaluthyrningsföretagen som sjunkit sedan 2017 fortsätter nedåt efter en kort återhämtning i slutet av förra året.

Diagram 5: Efterfrågan på företagstjänster

Netttotal (utfall) till och med augusti, tre månaders glidande medelvärde, säsongsjusterat

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), Macrobond

Även branschen information och kommunikation, som till stor del består av företags-tjänster inom datakonsulter, programmering och telekom har haft en klart lägre tillväxttakt i år jämfört med fjolåret, då branschen stor för mer än hälften av den samlade tillväxten inom den privata tjänstesektorn.¹³ Tillväxten blev i genomsnitt 2,3 procent förra året. År 2018 växte branschen med hela 10,4 procent.

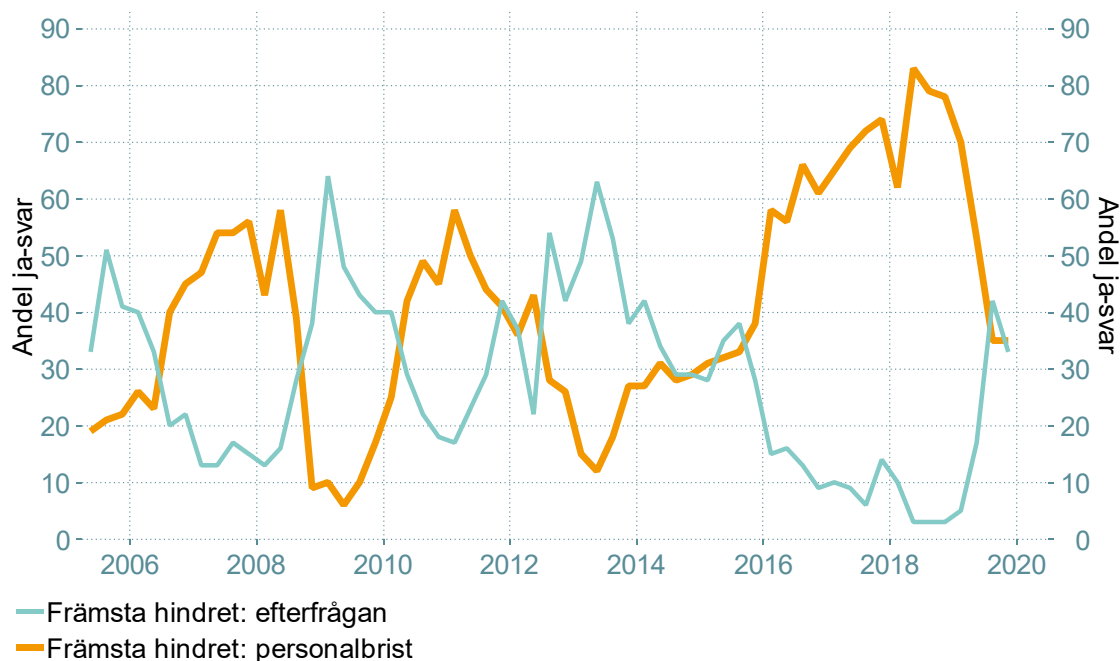
¹² Investeringssignalen, oktober 2019, Innovationsföretagen

¹³ Inom information och kommunikation (SNI 58–63) ryms även förlag, film-, video- och TV-programverksamhet samt programsändning (SNI 58–60) vilka Almega inte räknar till företagstjänster.

En viktig förklaring till den svagare utvecklingen inom informations- och kommunikationsföretagen under 2019 är en lägre efterfrågan på datakonsult- och programmeringstjänster, se diagram 5. Från slutet av 2016 till och med andra kvartalet 2019 var det största hindret för datakonsult- och programmeringsföretagen en akut brist på kompetens. Under 2019 har dock bristen på efterfrågan ökat snabbt bland datakonsult- och programmeringsföretagen och bristen på kompetens minskat snabbt. Det fjärde kvartalet 2019 var brist på efterfrågan ett lika stort problem som brist på kompetens.

Diagram 6. Fortsatt brist på datakonsulter och programmerare, men mindre akut än tidigare

Säsongsjusterade kvartalsvärden

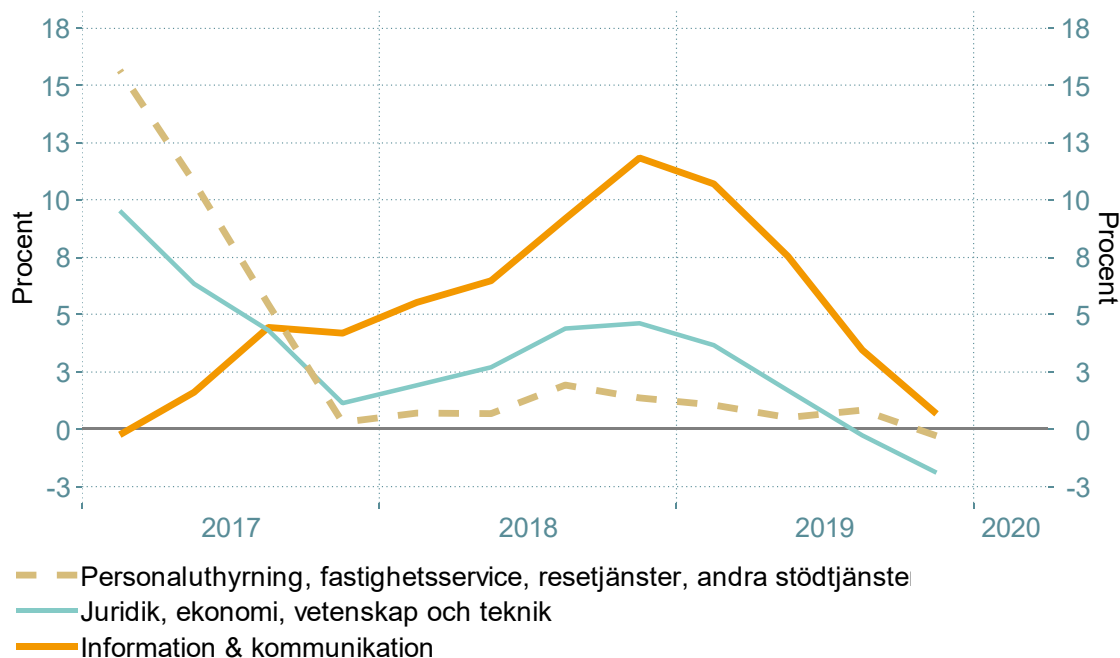

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), Macrobond

Tillväxttakten i resterande företagstjänster - personaluthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster – har dämpats avsevärt under 2019, se diagram 7 som visar tillväxttakten trendmässigt utjämnad. Det fjärde kvartalet 2019 var produktionen 2,4 procent lägre än samma kvartal 2018.

Diagram 7: Sjunkande tillväxttrend inom företagstjänster

Fasta priser, kalenderkorrigerat, tre kvartals glidande medelvärde¹⁴

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex), Macrobond

Utvecklingen inom handeln

Partihandeln följer industrin närmare i konjunkturen jämfört med övriga handeln. Den gradvisa inbromsningen inom partihandeln under 2018 och inledningen av 2019 följer därmed den nedväxling som skett inom industrin. År 2019 blev tillväxten i partihandeln 1,0 procent jämfört med 3,0 procent 2018. År 2019 avslutades svagt, med fallande produktion på 0,2 procent det fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal 2018. Samma kvartal föll även produktionen inom industrin med drygt en procent, se diagram 2.

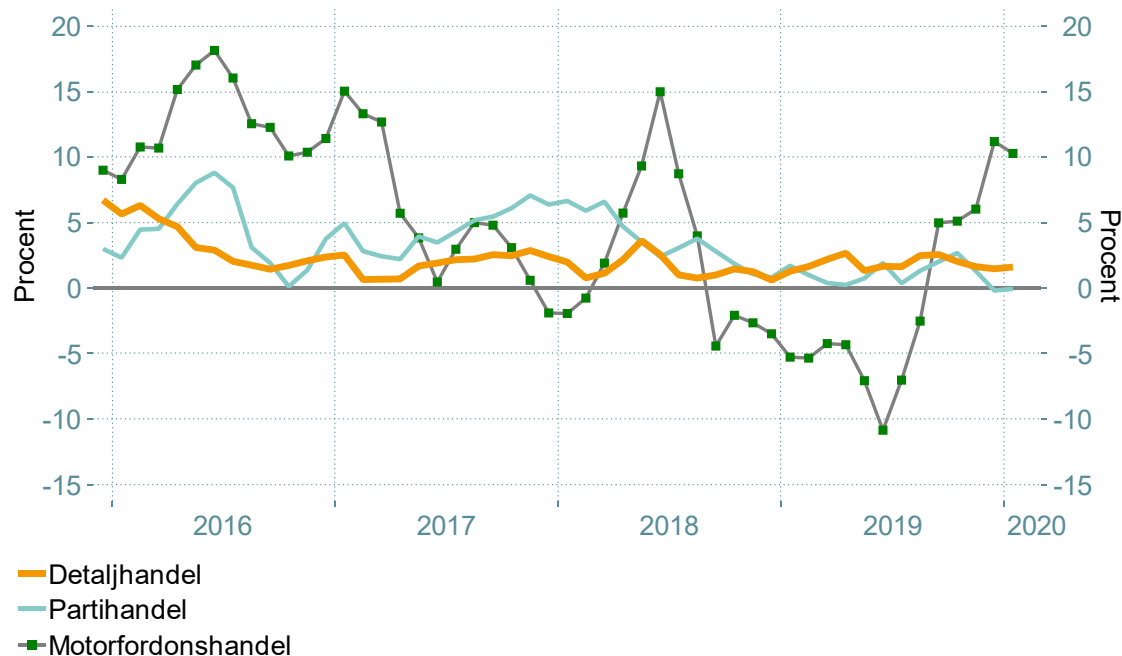
Motorhandeln såg en mycket stark avslutning på 2019, vilket förklaras av att vissa bilsatser höjdes den 1 januari 2020 och många hushåll passade på att köpa ny bil innan dess. Omsättningen i branschen ökade med drygt 22 procent i december 2019, jämfört med december 2018.

Försäljningen inom detaljhandeln växte under 2019 med 1,9 procent vilket var något snabbare än 2018 då tillväxten uppgick till 1,3 procent, se diagram 8.

¹⁴ I diagram 5 är månadsstatistiken trendsattad av SCB, det vill säga rensad för tillfälliga variationer.

Diagram 8: Produktionstillväxt inom handeln, trend

Fasta priser, kalenderkorrigerat, tre månaders glidande medelvärde

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex), Macrobond

Utvecklingen inom vård, omsorg och utbildning

Trots den demografiska utvecklingen med fler unga och äldre i befolkningen har den privat drivna vården och omsorgen i princip haft nolltillväxt under åren 2017 till och med 2019. Utvecklingen ser något bättre ut mot slutet av 2019. Det fjärde kvartalet 2019 var produktionen 0,4 procent högre än samma kvartal 2018.

Utredningen om vinster i välfärden har haft en negativ inverkan på viljan att investera i branschen. Långa handläggningstider för beslut om att få starta vård- och omsorgs-verksamhet bidrar sannolikt också till en svagare tillväxt. Införandet av den så kallade vårdmomsen från 1 juli 2019 har också försvårat för verksamheterna. Momsen gäller på inhyrd vårdpersonal från bemanningsföretag men också läkare och annan legitimerad vårdpersonal som verkar som konsulter hos andra vårdgivare.

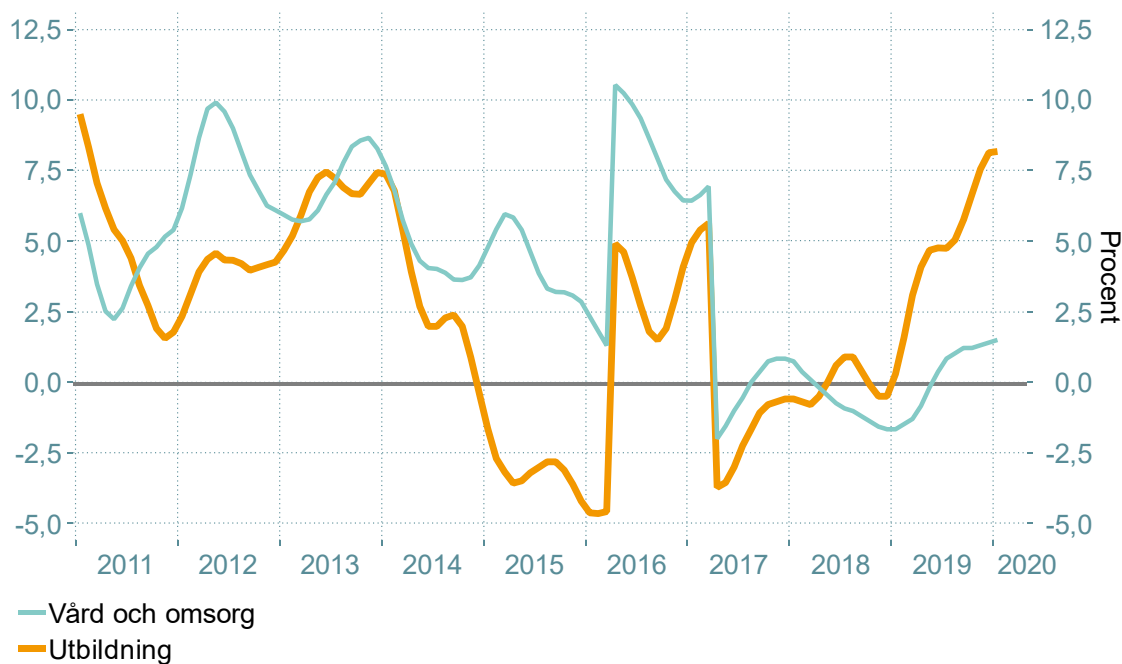
Inom utbildningsbranschen stod också tillväxten i princip stilla under 2017 och 2018. Debatten om vinster i välfärden har sannolikt påverkat investeringsviljan negativt även i denna bransch. År 2019 tog tillväxten dock fart och det fjärde kvartalet 2019 var produktionen 7,4 procent högre än samma kvartal 2018. En del av det förklaras av ett extra kraftigt månadsutfall i maj på 17 procent på årsbasis, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex.

Enligt SKR:s beräkningar kommer kommuner och regioner trots vissa skattehöjningar att ha ett samlat underskott på 43 miljarder kronor 2023 om kostnaderna följer befolkningsökningen.¹⁵

Den allt mer ansträngda ekonomin i kommuner och regioner som de närmsta åren spås på av ett sämre konjunkturläge samt fler äldre och yngre i befolkningen får också effekter på privata utförare av välfärdstjänster. Kommunerna ska till exempel fördela skolpengen enligt samma principer för både privat och offentligt driven verksamhet. Minskar kommunerna skolbudgeten blir även skolpengen för privata utförare lägre.

Diagram 9: Produktionstillväxten inom vård och omsorg samt utbildning

Fasta priser, kalenderkorrigerat, tre månaders glidande medelvärde

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Anm: I tidsserierna för vård och omsorg samt utbildning syns ett brott i april 2016. Det beror på att SCB förändrade sitt urval i månadsskiftet mars/april.

Utvecklingen inom konsumentnära tjänstebranscher

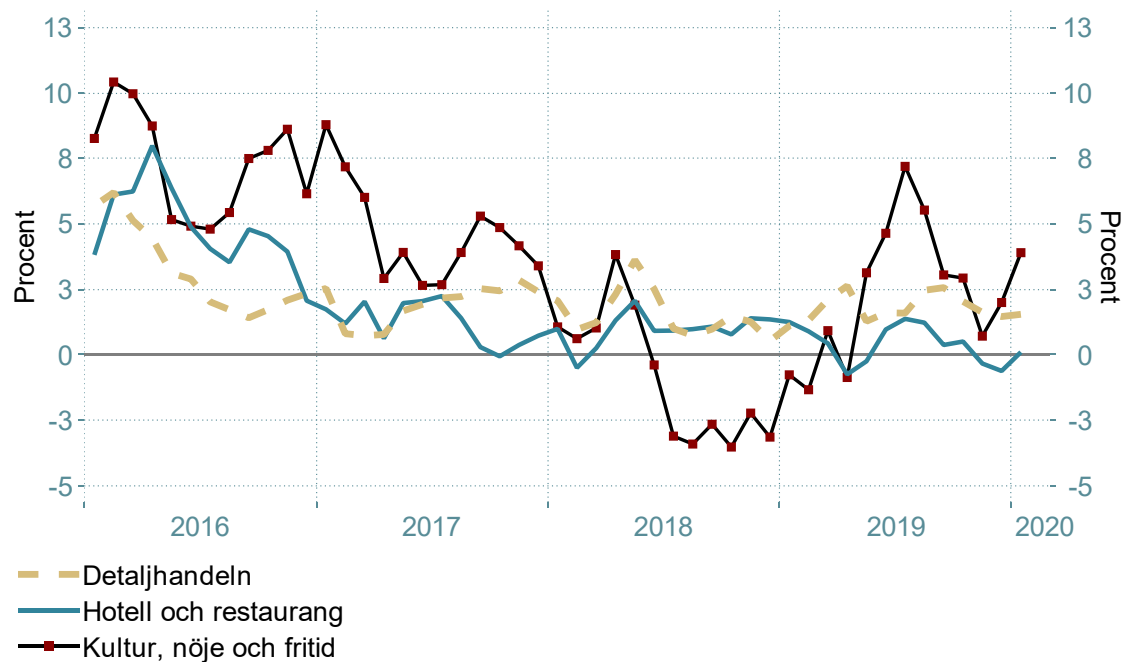
Efter att hushållen under 2019 ökat sin konsumtion av tjänster inom kultur, nöje och fritid har branschen haft en relativt god utveckling 2019, se diagram 10. Det fjärde kvartalet 2019 var produktionen 2,0 procent högre än samma kvartal 2018.

¹⁵ Ekonomirapporten, oktober 2019, SKL. Sedan dess har dock riksdagen beslutat om en extra höjning av statsbidragen till kommuner och regioner på 7,5 miljarder kronor från och med 2020.

Hushållen tycks dock istället ha minskat sin konsumtion av hotell- och restaurangtjänster. Det fjärde kvartalet 2019 var produktionen inom branschen 0,6 procent lägre än samma kvartal 2018.

Diagram 10: Splittrad utveckling inom konsumentnära branscher

Fasta priser, kalenderkorrigerat, tre månaders glidande medelvärde

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Övriga tjänstebranscher

För branschen transport- och magasineringsföretag, som påverkas mer av utvecklingen inom industrin och världshandeln, föll produktionen med 2,2 procent mellan det fjärde kvartalet 2018 och samma kvartal 2019.

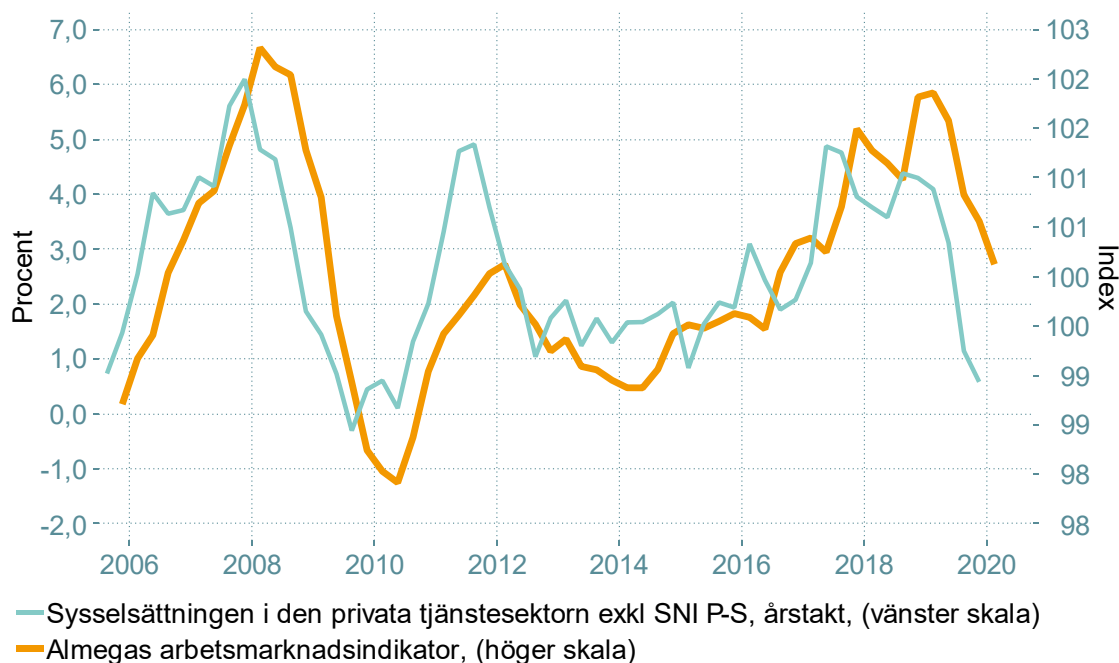
Fastighetsbranschen gick däremot mot strömmen i den allmänna konjunkturavmattningen och ökade sin produktion med 1,9 procent mellan det fjärde kvartalet 2018 och samma kvartal 2019. Branschen stod för nära hälften av den samlade tillväxten i den privata tjänstesektorn under 2019.¹⁶

¹⁶ Fastighetsbranschen stod för 0,4 procentenheter av den totala tillväxten på 0,9 procent i den privata tjänstebranschen 2019.

3 Jobbtillväxten i tjänstesektorn bromsar in

Nya jobb skapas fortfarande i den privata tjänstesektorn men inte i samma utsträckning som under 2018. Sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn har fallit från fyra procent i årstakt det fjärde kvartalet 2018 till runt under 0,5 procent i årstakt det fjärde kvartalet 2019. Detta är en lägre sysselsättningstillväxt i den privata tjänstesektorn än under den förra konjunkturedgången 2012.¹⁷

Diagram 11: Sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt Almedias arbetsmarknadsindikator och SCB.

Källa: Almedias arbetsmarknadsindikator, Konjunkturinstitutet, SCB, Macrobond,

Anm: Almedias arbetsmarknadsindikator bygger på uppgifter om företagens anställningsplaner och brist på arbetskraft från Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer samt uppgifter om vakansgraden i tjänstesektorn. Almedias indikator baseras på en skattning mot sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s kortperiodiska sysselsättningsstatistik. 100 är det historiska genomsnittet för indikatorn sedan 2005.

Almedias arbetsmarknadsindikator som bland annat bygger på tjänsteföretagens anställningsplaner har fallit fem kvartal i rad och ligger under det första kvartalet 2020 på 100,1 vilket i princip motsvarar det historiska genomsnittet på 100.

Arbetsmarknadsindikatorn har kalibrerats om inför kvartal 1 2020, se faktarutan på sidan 4. Förändringen av indikatorvärdet jämförs numera med förändringen av antalet anställda i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s kortperiodiska sysselsättningsstatistik

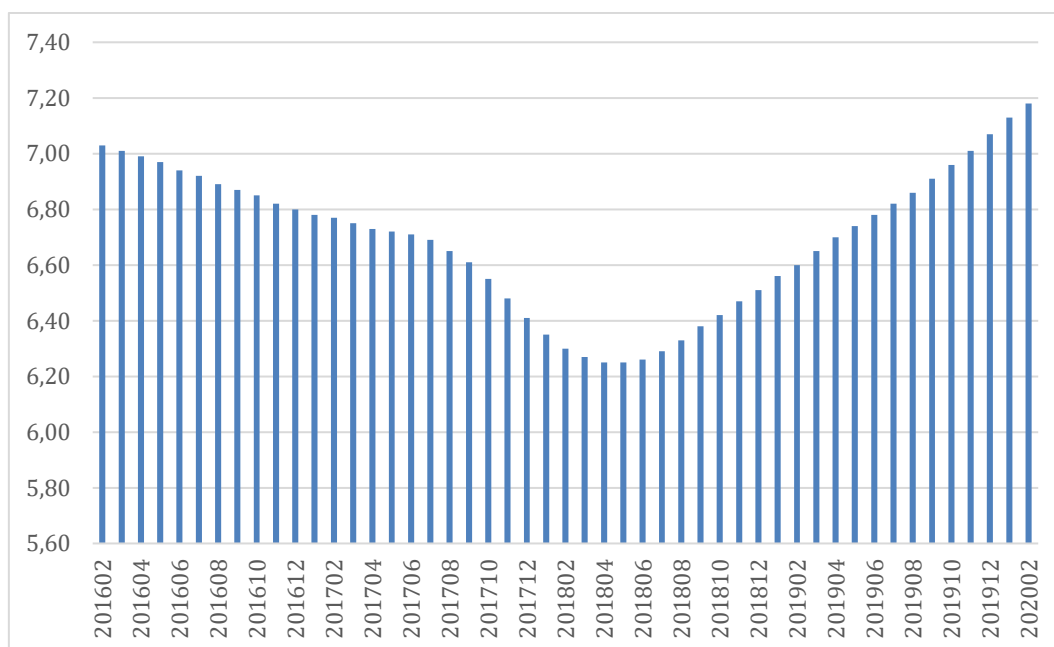
¹⁷ Enligt SCB, kortperiodiska sysselsättningsstatistik.

(KS). Detta är en lämpligare referensstatistik eftersom KS mäter antal anställda, vilket även är vad Konjunkturinstitutet efterfrågar i sin konjunkturbarometer.

Inbromsningen i den privata tjänstesektorn betyder mycket för näringslivets totala sysselsättning eftersom majoriteten av de nya jobben i näringslivet skapas i tjänstesektorn.¹⁸ Även om den totala sysselsättningen fortfarande ökar något räcker inte detta för att sysselsätta den växande arbetskraften. Ökningen av arbetslösheten är inte dramatisk men stadig. I februari 2020 var den säsongrensade och utjämnade arbetslösheten 7,2 procent, vilket var den högsta nivån på över fyra år.¹⁹

Diagram 12: Arbetslöshet (15–74 år) februari 2016 till februari 2020

Procent av arbetskraften säsongrensad och utjämnad.

Källa: SCB, AKU

Långtidsarbetslösheten växer också. Antalet långtidsarbetslösa har ökat med 21 000 personer det senaste året enligt AKU. Två tredjedelar av nytillskottet till arbetskraften det senaste året är utrikes födda och det är bland dem som arbetslösheten ökat mest, från 16,0 procent i februari 2019 till 20,0 procent i februari 2020.²⁰ Bilden bekräftas av Arbetsförmedlingen. I februari 2020 var 377 000 personer inskrivna som arbetslösa på

¹⁸ Under 2019 ökade antalet jobb i näringslivet med 34 000 personer. 30 000 av dem tillkom i den privata tjänstesektorn. Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

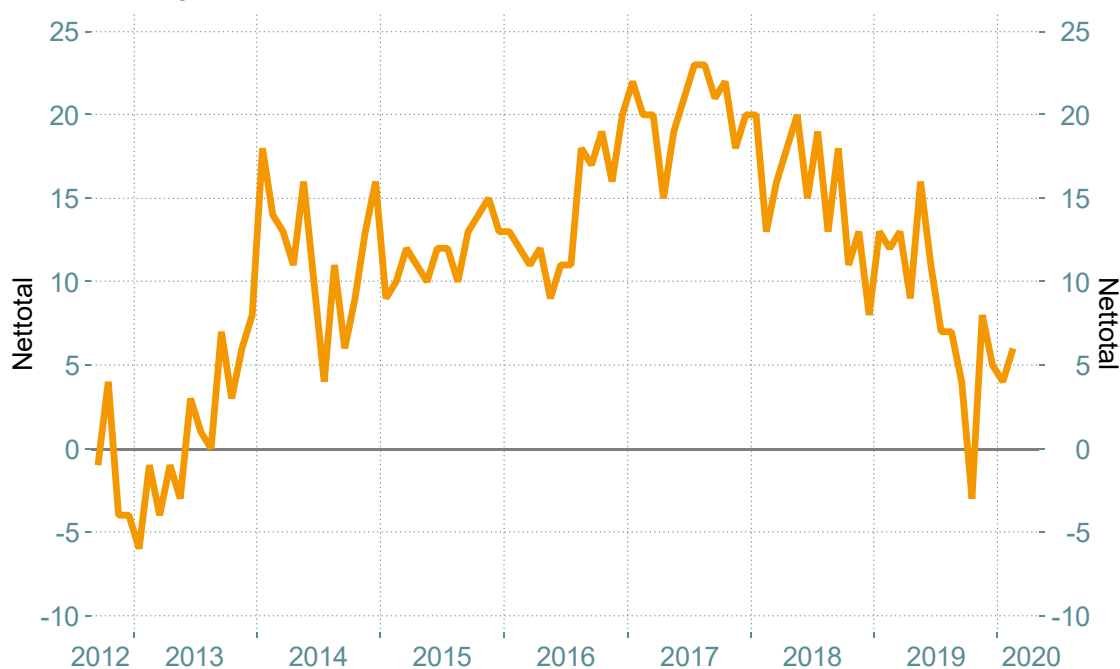
¹⁹ SCB, AKU. Mellan januari 2019 och januari 2020 ökade sysselsättningen med 14 000 personer, arbetskraften med 72 700 personer och arbetslösheten med 58 700 personer.

²⁰ SCB, AKU.

Arbetsförmedlingen, vilket var 28 000 fler än ett år tidigare. Av dessa hade 40 procent varit utan arbete mer än ett år.²¹

I takt med att sysselsättningstillväxten i tjänstesektorn bromsar in har företagen dragit ner sina anställningsplaner. De privata tjänsteföretagens anställningsplaner på tre månaders sikt har sjunkit trendmässigt sedan mitten av 2017, enligt Konjunkturinstitutets barometer. Företagens förväntningar om antalet anställda var i slutet av 2019 de lägsta sedan mitten av 2013. Dock skedde en inbromsning av nedgången runt årsskiftet. Finans- och försäkringsföretagen, arkitekter samt hotell och restaurang räknade i februari 2020 med att minska sin personalstyrka framöver. Tekniska konsulter, datakonsulter, juridiska och ekonomiska konsulter samt arbetsförmedling och bemanning räknade istället med att öka antalet anställda.

Diagram 13: Tjänsteföretagens förväntningar på antal anställda tre månader framåt
Nettotal, säsongrensat

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond.

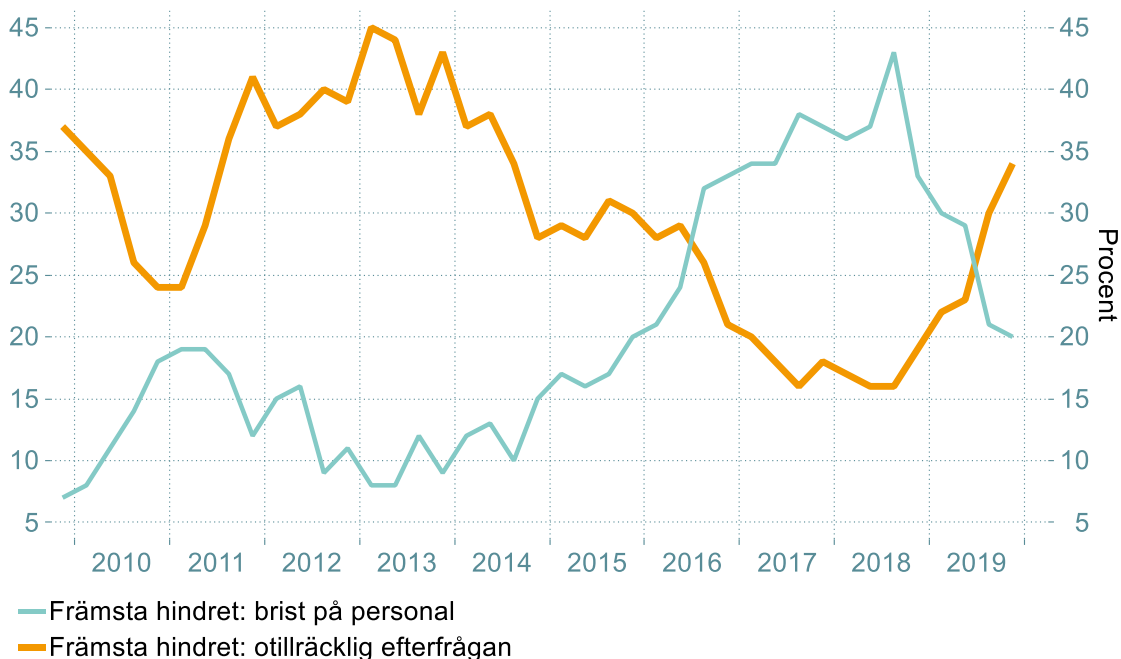
Bristen på arbetskraft är fortfarande hög i den privata tjänstesektorn även om den minskar. 28 procent av tjänsteföretagen hade brist på arbetskraft det fjärde kvartalet 2019 jämfört med 43 procent samma kvartal 2018. Brist på efterfrågan är ett större problem för tjänsteföretagen än brist på arbetskraft. Det fjärde kvartalet 2019 uppgav 20 procent av företagen i tjänstesektorn att brist på arbetskraft var det främsta hindret för

²¹ Arbetsförmedlingen, månadsstatistik 2020-03-11.

deras verksamhet medan 34 procent av företagen svarade att brist på efterfrågan var det största hindret.²²

Diagram 14: Största hindret för tjänsteföretagens verksamhet

Procent av svarande företag, säsongsrensats

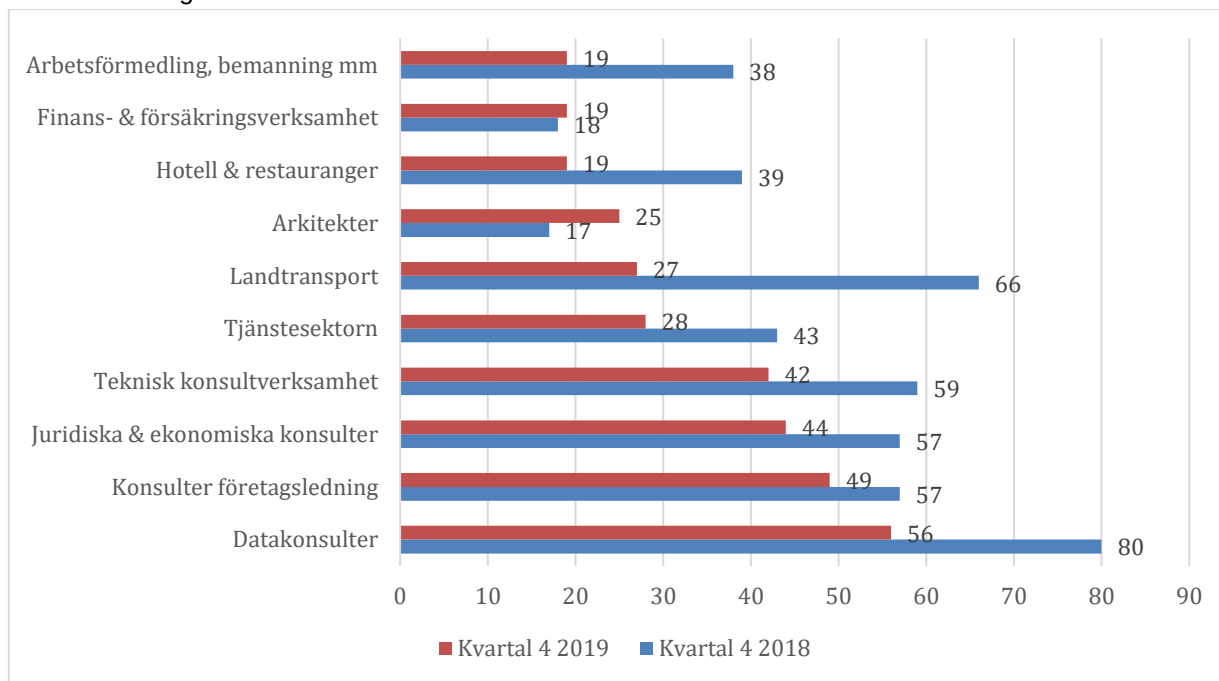

Källa: Konjunkturinstitutet

Bristen på arbetskraft varierar kraftigt mellan olika tjänstebranscher. Som framgår av diagram 15 hade bara 19 procent av företagen inom arbetsförmedling och bemanning samt finans och försäkring brist på personal under det fjärde kvartalet 2019 medan 56 procent av datakonsulterna hade det. Bristen på arbetskraft har minskat i nästan alla tjänstebranscher det senaste året. Undantagen är branscher som haft låg brist på arbetskraft en längre tid som finans och försäkring. Bland arkitektföretag har till och med bristen på arbetskraft ökat något det senaste året. I samtliga branscher utom tekniska konsulter och juridiska och ekonomiska konsulter var bristen på efterfrågan ett större hinder det fjärde kvartalet 2019 än bristen på arbetskraft.

²² Konjunkturinstitutet (KI-barometern).

Diagram 15: Andel företag med brist på arbetskraft i tjänstebranscher kvartal fyra 2018 och kvartal fyra 2019
Procent säsongsrensats

Källa: Konjunkturinstitutet.

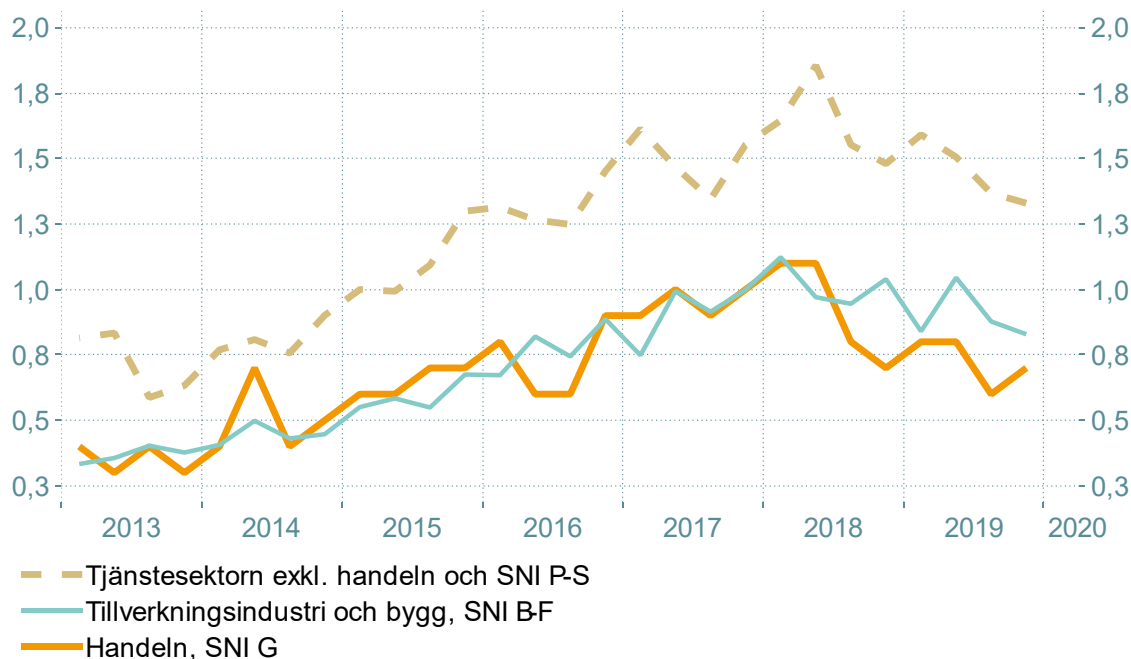
Andelen vakanser i näringslivet har ökat betydligt sedan 2013 trots att arbetslösheten inte sjunkit i samma utsträckning. Detta tyder på att matchningen på arbetsmarknaden har försämrats under denna period.²³ Sedan våren 2018 har dock andelen vakanser minskat i både den privata tjänstesektorn och industrin.

Under det fjärde kvartalet 2019 fanns 53 000 lediga jobb i den privata tjänstesektorn, vilket motsvarade 77 procent av de lediga jobben i näringslivet. Det var 5 000 färre än under det fjärde kvartalet 2018. Drygt hälften av de lediga jobben inom den privata tjänstesektorn – 27 000 – fanns inom företagstjänster samt information och kommunikation.²⁴

²³ En del av försämringen av matchningen beror på en ändrad sammansättning av de arbetssökande, främst att de utrikes födda ökat. Enligt Riksrevisionen har dock två tredjedelar av försämringen av matchningen andra orsaker. Källa: Riksrevisionen (2017) Matchningen på arbetsmarknaden – sökandesammansättningens betydelse, RiR 2017:26.

²⁴ SCB, Lediga jobb och vakanser i näringslivet. Till företagstjänster räknas: Näringsgren M; juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt N; uthyrning, fastighetsservice m.m.

Diagram 16: Vakansgraden i olika delar av näringslivet, till och med kvartal fyra 2019

Källa: Almega och SCB

Sysselsättningen inom den privata tjänstesektorn ökade med 30 000 personer mellan det fjärde kvartalet 2018 och 2019 jämfört med 40 000 personer under föregående år, se tabell 2.

Den långsammare jobbtillväxten i tjänstesektorn förklaras av att jobben inom företags-tjänster ökar i betydligt långsammare takt än tidigare. Mellan det fjärde kvartalet 2018 och 2019 ökade sysselsättningen inom företagstjänster med 9 000 personer eller 1,4 procent jämfört med 22 000 personer eller 3,4 procent under föregående år.

Inom information- och kommunikation, där telekom, dataprogrammering och datakonsulter ingår, ökade däremot sysselsättningen med 14 000 personer eller 6,7 procent mellan det fjärde kvartalet 2018 och 2019 jämfört med 8 000 personer eller 4,1 procent under föregående år.

Inom hotell- och restaurang ökade sysselsättningen med 6 000 personer eller 3,0 procent vilket var en återhämtning jämfört med minskningen under föregående år.

Inom hälso- och sjukvården samt vård- och omsorg ökade sysselsättningen sammanlagt med 2 000 personer jämfört med en minskning på 5 000 personer föregående år. Det är

sannolikt att den tidigare debatten om vinster i välfärden tidigare påverkade branschen negativt.

Tabell 2: Antalet sysselsatta i den privata tjänstesektorn
Tusental

	Kvartal 4 2018	Förändring senaste året	Kvartal 4 2019	Förändring senaste året
Tjänsteproducenter totalt, därav:	2 452	+ 40	2 483	+ 30
Handel	593	+ 3	586	- 7
Transport och magasinering	250	+ 6	253	+ 3
Hotell- och restaurang	186	- 1	192	+ 6
Information och kommunikation	211	+ 8	226	+ 14
Finans- och försäkringsverksamhet	103	0	106	+ 3
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	88	- 1	92	+ 3
Företagstjänster	658	+ 22	667	+ 9
Utbildning	82	- 1	85	+ 2
Hälso- och sjukvård	63	+ 1	67	+ 4
Vård och omsorg	102	- 6	101	- 2
Personliga och kulturella tjänster	115	+ 9	109	- 6

Källa: SCB, nationalräkenskaperna

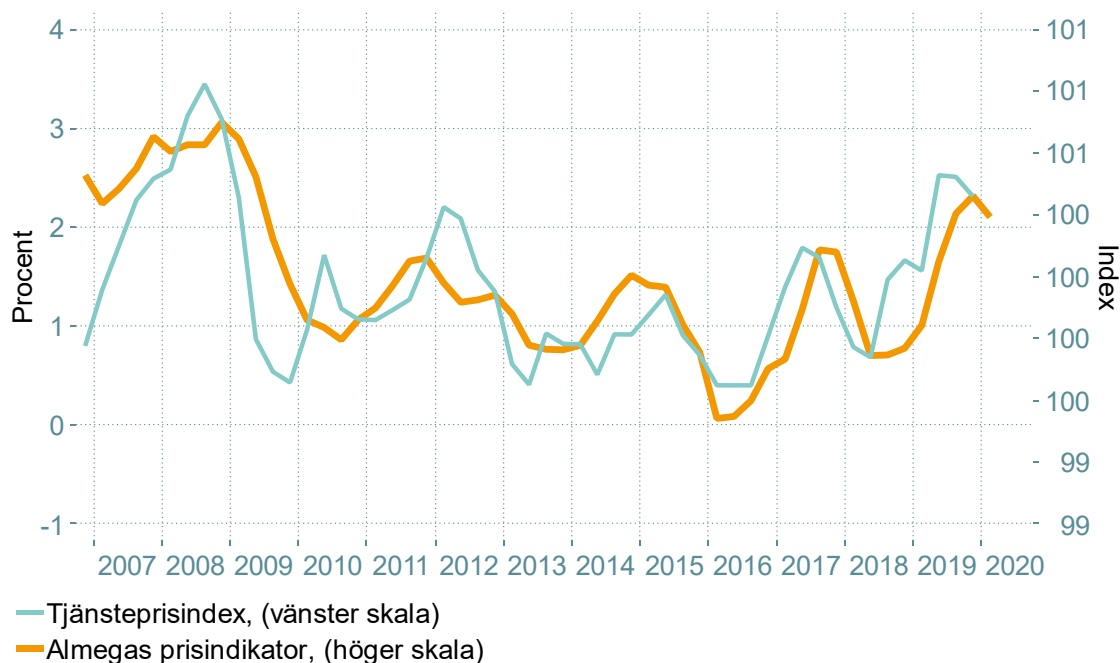
4 Priserna på tjänster ökar långsammare

4.1 Prisindikatorn och försäljningspriserna

Almegas prisindikator över företagens försäljningspriser tyder på att de privata tjänsteföretagens försäljningspriser kan väntas öka långsammare årets första kvartal jämfört med kvartalet innan.

I och med denna utgåva av Almegas Tjänsteindikator är prisindikatorn ny och bygger på ett skattat samband mellan bland annat svar från tjänsteföretagen i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och förändringen av försäljningspriserna i den privata tjänstesektorns enligt SCB:s tjänsteprisindex.

Diagram 17: Almegas prisindikator för första kvartalet 2020

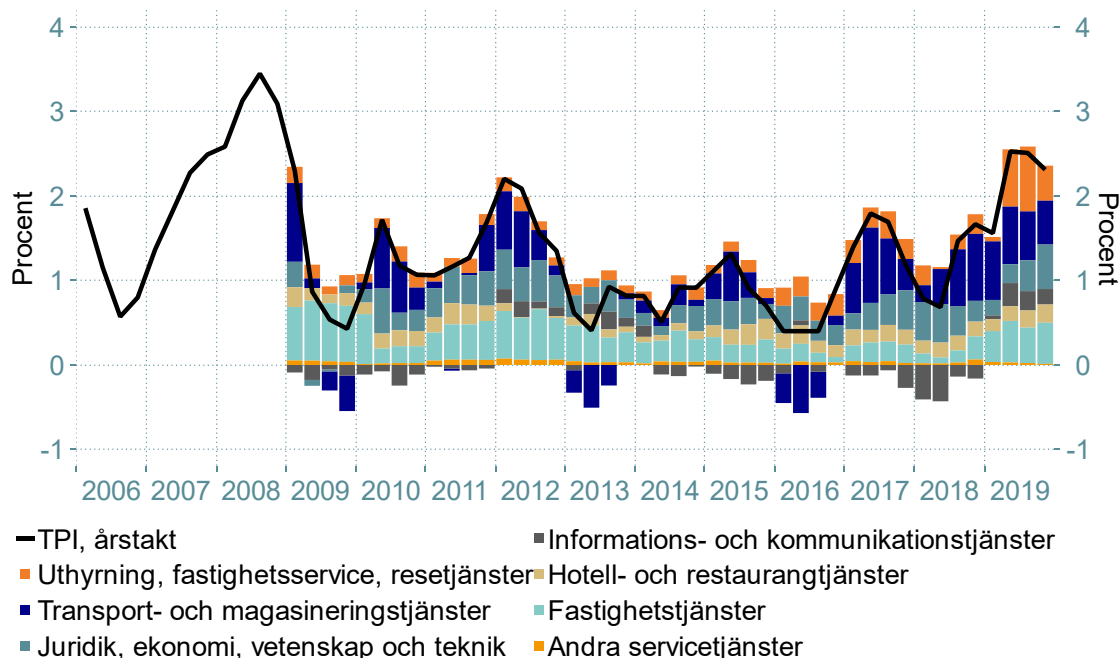
Källa: Almega, Konjunkturinstitutet (KI-barometern)

Den faktiska ökningen av de privata tjänsteföretagens försäljningspriser var 2,3 procent fjärde kvartalet, mätt i årstakt, enligt SCB:s tjänsteprisindex (TPI). Det var en viss inbromsning jämfört med takten på 2,5 procent under det tredje kvartalet. Utbredningen av Coronaviruset och inte minst det kraftiga fallet i oljepriset de senaste dagarna innebär att prisindikatorn barometer sannolikt överskattar prisutvecklingen första kvartalet då indikatorn bland annat bygger på tjänsteföretagens svar i Konjunkturinstitutets barometer för det fjärde kvartalet 2019.

Under högkonjunkturen före finanskrisen ökade försäljningspriserna bland tjänsteproducenter, exklusive handeln, som mest med drygt tre procent, se diagram 18. Prisökningarna blev inte lika stora under den senaste högkonjunkturen och ökningstakten har nu börjat bromsa in. En bakomliggande anledning till den något svagare prisutvecklingen denna gång är sannolikt den alltmer tilltagande internationella konkurrensen för de privata tjänsteföretagen.²⁵

Diagram 18: Tjänstebranschernas bidrag (procentenheter) till utvecklingstakten i Tjänsteprisindex (TPI)²⁶

Kvartalsvärden till och med fjärde kvartalet 2019

Källa: Almega, SCB (Tjänsteprisindex)

Sett till helåret 2019 ökade TPI med 2,2 procent, att jämföra med 1,2 procent under 2018. Högre priser på Transport och Magasineringstjänster bidrog mest, med 0,6 procentenheter, till den totala förändringen av tjänstepriserna under 2019. Även under 2018 stod Transport och Magasineringstjänster för det största bidraget till TPI, då 0,5 procentenheter, se diagram 18 och tabell 3.

²⁵ Se de kunskapsintensiva tjänsteföretagens hantering av den hårdare konkurrensen i *Hur Sverige kan förbli en kunskapsnation*, Almega, april 2018.

²⁶ Det saknas viker för de olika delbranscherna i TPI före 2009, varför endast utvecklingen av TPI totalt sett presenteras för åren 2006 till och med 2008.

Företagstjänsterna inom personaluthyrning, resetjänster, fastighetsservice med mera bidrog med 0,5 procentenheter under fjolåret. Det var framförallt priset på resetjänster som drog upp bidraget. Branschen fastighetstjänster bidrog under 2019 med 0,4 procentenheter.

Övriga tjänstebranscher bidrog i lägre utsträckning, och ingen bransch bidrog negativt till förändringen av de privata tjänsteföretagens försäljningspriser under 2019. Priserna för företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik ökade dock långsammare under helåret 2019 än de gjorde året innan, se tabell 3.

Tabell 3. Tjänstepriserna, ökningstakt och bidrag till ökningstakten av Tjänsteprisindex

	Ökningstakt 2018	Ökningstakt 2019	Bidrag 2018	Bidrag 2019
TPI tjänsteprisindex, varav	1,2%	2,2%	1,2	2,2
H Transport och magasineringstjänster	2,6%	3,1%	0,5	0,6
I Hotell- och Restaurangtjänster	2,5%	2,7%	0,2	0,2
J Informations- och kommunikationstjänster	-1,3%	0,8%	-0,3	0,2
L Fastighetstjänster	1,0%	3,0%	0,2	0,4
M Tjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	1,8%	1,5%	0,4	0,3
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster med mera	1,4%	3,4%	0,2	0,5
93-96 Andra servicetjänster	1,4%	2,4%	0,0	0,0

Källa: SCB, tjänsteprisindex

almeGa

Banar väg för tjänsteföretagen